

GLASOVI ŽRTAVA NA BEOGRADSKOJ KONFERENCIJI

Author: [Aleksandar Roknić](#)

Organizatori se nadaju da će ovaj događaj ohrabriti stvaranje regionalne komisije za utvrđivanje istine o ratnim zločinima počinjenim u regionu.

Na konferenciji koja je ovog meseca održana u Beogradu, žrtve ratnih zločina u Bosni govorile su o svojim patnjama, i to u sklopu nastojanja da se u javnosti pojača svest o zločinima počinjenim devedesetih, u vreme trajanja balkanskih sukoba.

Na konferenciji održanoj 5. septembra sudelovale su žrtve iz Brčkog i iz istočne Bosne, i bio je to jedan u nizu sličnih događaja na kojima je ljudima omogućeno da govore o zločinima čije su žrtve bili u vreme trajanja bosanskog rata (1992.- 1995.).

Prethodna manifestacija se odnosila na genocid u Srebrenici i ratne zločine počinjene u Prijedoru, Foči i zatvorskom logoru u selu Čelebići.

Sadašnja je nosila naziv „Brčko '92 - Van razumne sumnje“, a njeni organizatori su bili Fond za humanitarno pravo (FHP), Program podrške Haškog tribunala, te nevladine organizacije Udruženje logoraša Bosne i Hercegovine i Savez logoraša Distrikta Brčko.

Organizatori kažu kako se nadaju da će njihov skup ohrabriti stvaranje regionalne komisije za utvrđivanje istine o ratnim zločinima počinjenim u regionu. Oni smatraju da bi razgovor o onome što su ljudi doživeli mogao sprečiti da se ubuduće dešavaju ratni zločini, i zalečiti „otvorene rane“ Bošnjaka, Hrvata i Srba.

Izvršna direktorica FHP-a, Nataša Kandić, izjavila je kako će detaljan izveštaj o ratnim zločinima koji su počinjeni tokom devedesetih budućim generacijama poslužiti kao „upozorenje“.

„Znaćemo ko je i za šta odgovoran“, kazala je ona.

Šefica pravne službe Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS), Rut Van Rijn (Ruth Van Rhijn) – koja je takođe prisustvovala konferenciji – izjavila je da se pristup Srbije u tom pogledu menja na bolje.

Postoji izraženija volja da se otvoreno govori o ratnim zločinima i da se javno kaže ko je odgovoran. Veoma je važno da javnost u Srbiji i u čitavom regionu bude upoznata sa činjenicama koje su utvrđene od strane Tribunala i domaćih sudova“, kaže Van Rijnova.

Prema podacima koje je prikupio sarajevski Istraživačko-dokumentacioni centar (IDC), u bosanskom je ratu ubijeno 98,000 ljudi – 57,000 vojnika i 40,000 civila. Broj ubijenih Bošnjaka iznosi 64,036, Srba je 24,907, a Hrvata 7,788.

IDC raspolaže i detaljnom slikom o onome što se dešavalo u Brčkom.

Snježana Filipović iz IDC-a izjavila je kako je, prema njihovim istraživanjima, od 1991. do 1995. u Brčkom poginula 1,432 osoba, dok ih se 226 još uvek vodi kao nestalo. Najveći broj zlodela počinjen je 1992. godine, tokom koje je ubijeno 944 ljudi, uključujući i 505 civila – 409 muškaraca i 96 žena.

Adila Suljević, Smail Musić, Abdulah Mujdanović i Džafer Deronjić doputovali su iz Brčkog kako bi svedočili na skupu u Beogradu. Neki od njih su već svedočili i pred Haškim tribunalom.

Suljevićeva danas ima 42 godine, a na konferenciji je ispričala kako se u maju 1992. sakrila u podrum nakon što je čula pucnjavu i videla da u gradu gore kuće. No, posle nekoliko dana, morala je da napusti to skrovište zbog gladi – i tada su je uhapsile srpske paravojne snage.

Jedan od pripadnika tih formacija – čovek sa nadimkom „Rus“ – silovao ju je u mračnoj ćeliji, a potom naveo i ostale vojnike da to učine.

„U tom trenutku, jedino što sam želela bilo je da umrem. Čula sam čizme i korake. Bila sam mrtva, verujte mi. Toliko sam se stidela što sam preživela. Moj svet se srušio“, kaže Suljevićeva.

Ona je opisala kako su se samo trojica vojnika uzdržala od napastvovanja zbog toga što je bila sva okrvavljena, i kako ju je „Rus“ potom golu šutirao.

„Nakon toga me je Goran Jelisić izveo kako bi me ubio iz vatrenog oružja, i molila sam se Bogu da to što pre učini“, kazala je ona. „Ali, Jelisić me je prebacio u logor Luka, odakle sam puštena zahvaljujući dobroj volji svog starog učitelja.“

Sudije Haškog tribunala su 1999. godine Jelisića – koji je samog sebe nazivao „Adolfom“ – osudile na 40 godina zatvora, nakon što su ga proglasile krivim za ubistva, okrutnost, pljačku i nehumano postupanje. Dve godine kasnije, tu presudu je potvrdilo i žalbeno veće.

Mujdanović je početom maja 1992. bio uhvaćen zajedno sa svojim sinom, i prebačen u jedan logor u Brčkom.

On je ispričao kako su pripadnici srpske vojske u Bosni dvojici njegovih prijatelja naredili da napuste logor, da bi potom čuo i zvuke borbe.

„Videli smo da su jednom od njih slomljene noge i ruke, dok je drugi bio bez nosa – koji mu je odsečen“, kazao je Mujdanović.

„Jedan momak je ušao unutra i rekao: 'Dođite i vi, sledite ih.' Okrenuo sam se iza sebe i video svog sina. Otišao je, a onda se vratio, okrvavljen i bez obuće. Rekao je da su ga [pripadnici vojske bosanskih Srba] tukli“, tvrdi Mujdanović. Sin mu je kasnije odveden i više ga nikada nije video.

Predstavnik Haškog tribunala u Srbiji, Matijas Helman (Matias Hellman), takođe se obratio skupu, osvrćući se na nekoliko presuda koje su pred tim sudom izrečene u vezi sa zločinima počinjenim u Brčkom, uključujući i onu koja je izrečena Jelisiću.

„Sudsko veće je Jelisića opisalo kao sadističkog ubicu, koji ni nakon što je priznao krivicu za sve te zločine nije osetio istinsko žaljenje. Iako [nije bio] arhitekta tih zločina, veoma je važno da se sudi počiniteljima“, kaže Helman.

On je ukazao i na to da je Biljana Plavšić, kao bivša predsednica Republike Srpske, takođe osuđena u vezi sa zločinima u Brčkom, dok je bivši predsednik parlamenta bosanskih Srba, Momčilo Krajišnik, osuđen na 27 godina. Krajišnik trenutno očekuje presudu žalbenog suda.

Aleksandar Roknić je obučeni novinar IWPR-a iz Beograda.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/glasovi-%C5%Bertava-na-beogradskoj-konferenciji>